

אברהם ברוידס

בכף תעלומה

גִּילְיָאִיתִי כְּבוֹשׁ בְּי סַעֲרַת אֲזוּנֵי.
 וְנִשְׂוֵא עֲקַת יָכִים מְזֵה סְגוּף,
 דְּמֵי עֲרָה בְּלִחִין שְׁמֻטוֹנֵי;
 גִּחְשׁוֹרֵי מְרָדִים טְלִטְרֵי הַגּוּף.
 סְחָרָה הָרֵאשׁ:
 כֵּל רְצוּעָה הַתִּיר מְנוֹדְעוֹתֵי;
 וְקִט הַסֶּכֶר לְיִצְרֵי אָנוּשׁ,
 לְאֶשֶׁד הַשׁוֹקוֹתֵי.

אֲרָצִי סוֹפֵת חֲשָׁקָה נֹפֶחַת בְּדָמִים.
 סְדָרָה עֲגִיָא יִרְהִיט חוֹשֵׁי בְּחֻסְיָנֵי.
 וְכִי בְּרֵהַט הַיְקוֹד לְשֵׁלָא הַנְּזָה עֵינָיו,
 לְשֵׁלָא הַרִיחַ לְבִאָר בְּטִשְׁמוֹתֵי אֵימִים?
 זִי לְיִלִּית רֹשְׁפֵת לְיִ בְּאִישׁוֹנֵי הַנְּשָׁף,
 לְהַ שְׂכִירֵי רְזִים בְּאֶפְרִיִית הַנּוֹף.
 תְּזֵה מְאִיר תַּגְרֵי בְּעַרְפְּלֵי הַנְּשָׁף
 וְכִשְׁבֵּר לְהַטִּיחַ שְׂאֵרֵי תַצְנֹף.
 אֲנִי הוֹזָה, לְשָׁכֹר וּבְתַעֲלֵף
 בְּכַף תַּעֲלִיטָה חֲפָקְרָמֵי הַלֵּב —

ח. לנסקי

יִר צְמֻרְמֵרַת, לְיִר סוֹף תְּרֵשׁ
 הַתְּכַנְּהָ בְּרֵהַט בְּכֻסָּא.
 סְתֵהֲלֵכִים עִם קָצֵה הַתְּרֵשׁ
 עֲצִי אֲרֹן זְקוּפֵי גֵט.
 אֶפֶל צֵל וְאֶדָם נִנְה
 מְשֻׁמְלֵכִים בְּסֻכָּה אֲשׁוּחַ,
 טוֹב עִם צוֹעֲנִים לְנוֹכַח
 הַמְדוּרָה לְשֻׁכְבֵי לְנוּחַ.
 טוֹב לְאֲזוּין בְּקָצֵה הָאֲזוּן
 מְעֻשֵׁית, שְׂאִין לְהַ שְׁחַר,
 עַד שְׂרֵאשׁ עֲצִי הָאֲזוּן
 יִתְנוּסִם בְּזֵהֵב הַשְׁחַר.

זודקת, היא ולא הריו איש הפוליטיקה, מנחמה. ספרות של עם קטן היא טרגדיה. בלי־הסכמה של עשירי הספרות—חכמת המסכן בוויזה, וחבל שאין רי. ב. מוציא מזה את המסקנה הנכונה. עם קטן זקוק להבלטה לאומית—ולחכה עצמית יותר מגדול, ולכן ישמרהו אלהים מהיות לחלק עלוב של בעל־כח שכן ואפילו בן־בזע. ילד קטן וחלש נחנק לפרקים גם מתוך חבוק. וגם לא יחבקונו.

שאלני זה לא כבר מישו: מדוע אתם הסופרים העברים שנואים כל־כך על הקהל? הנה התוכח רגיסור עם סופרים בבית־העם והקהל התיחס בשנאה לסופרים? לא ענית. וזה לא כבר שאלני שוב אותו האיש: מדוע אין הסופרים משתתפים בעתון שבעל פה בבית־העם? הקהל כל כך צמא. לו ראת איך מקדמים בחבה את הסופרים המשתתפים! ושוב לא ענית. מה אענה? השואל כבר ענה לעצמו?

גם אהבתם גם שנאתם כקלפת־השום. איבסן ובירנסן היו מוכרחים לברוח מארצם. רק אחרי שורים הודו בגדולתם יכלו לשוב. אצלנו גם זה לא יועיל. פשוט: עתונינו לא יזכירו את אשר כותבים שם בין זרים טובות על הסופר והספרות שלנו. לברוח לא יצטרך הסופר העברי. סכנה ממש אין אצלנו. אבל קללת ימי יתנני במדבר מלון אורחים! רובצת על החוזה העברי עד היום. ואפשר כך צריך להיות? וכי אין אומרים לבליק בפירושו: שחוק ונאהבך! לא, חוזה, אל תשתוק.

אגב: לענין בליק: אין אני מעריך את חזיונות חיינו על פי בליק והנגררים אחריו. יש לי כמו תמיד וכמו שצריך להיות לכל אדם הערכה שלי. אבל האסור לחוזה להוציא משפט קשה על מנהיגים ומונהגים, על כל המנהיגים וכל המונהגים שלנו, מה שעשה בליק? וכי המשורר, העולה בשירתו על בעל־הגטיות שבו, צריך להיות נלמד על פי פירושיהם החפלים של בעלי פוליטיקה מימין ומשמאל? או אולי בא הזמן שנתלמד לקרוא שיר על פי פירושו נפשנו, מבלי לשעות לעתונאי ולחשבונותיו? העתונאי ודאי ממלא מקום בחיים, ואם עושה הוא את מלאכתו באמונה, ביחס אנושי ובלו שטוי אח באח—יבורך. אך הזקוקים קריאת־שיר ופירושו הנפשי להיתרם של מדינאים ועתונאיהם, לשאלות־הכם בימין ובשמאל ובמרכז? או החושבים אתם כי טמאי פה ועט הם רק מונופולין של הימין לבד?

טוב שצעירים תוחמים להם תחום לעצמם, ושאלנו הזקנים רק אורחים בו. אם הגיעו הדברים לידי כך, שצעיר אינו פוגש יחס ואין אליו חבה ואין פותח לקראתו דלת ולב—יבנו־נא צעירים בעצמם את במותיהם.

ספרות היא שדה, ובכל רגע עולים גדולים חדשים. (אני אומר: ספרות, אל תחלפוהו בל־א־ספרות.) הצמחים יכולים להיות פרחים נהדרים, גדולי־פרא עצים נהדרים וגם חולים—וחוץ מזה—שנה שנה מופיעים גידולים חדשים בשדה, ובמשך כל אביב ותחלת־קיץ—יום יום. ואצלנו בארץ—הטבע אינו נח. ואיך אפשר לצמצם ולהגיד: אנו שהיינו צעירים לפני עשרים שנה או לפני עשר—אנו ענין אחר, ואלה—ייטיבו לחכות. למה הם מתפרצים?

ואינני מפרח מפני הפסולת. המוך יפזור והבר ישאר. אין סכנה. ואם פה ושם יחשב מוך לבר, הן לא רק בין הצעירים שוררת טעות זו. אם די להיות מדקדק כדי לחלוש על סופרים, ואלה מרכינים נבם ונכנעים—מה יש כבר לפחד? אלא שצעירים צריכים ביותר להזהר מפני ילא אמר כלום. צריך ללמוד; וצריך וצריך וצריך... ובעיקר לא לצאת בלהג ידי חובת אמירה. ולצעירי פה ושם פשה הנגע.

וברגע זה ששרציעט טמאים (כלי הבדל מפלגה בפוליטיקה ומהלך בספרות) משטים אחים באחים וממלאים את כל השדה והאוויר עד להחנק—נעים לראות חוברת־ספרות נקיה של צעירים. כונות טובות ומקצת טוהר—יצילו. רק לא שחצנות ונפוח. ואלהי הספרות יעזור. והעיקר לא קפאון ולא ישישו בני מעי! והיו בטוחים. כי יבואו גם ימים טובים,